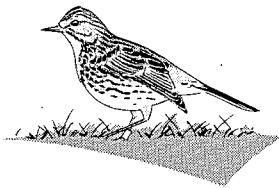

Innehåll

Snäckviksprojektet	sid	2
Ringmärkning		3
Häckfågelinventering		15
Vadarräkning		23
Observationer		28

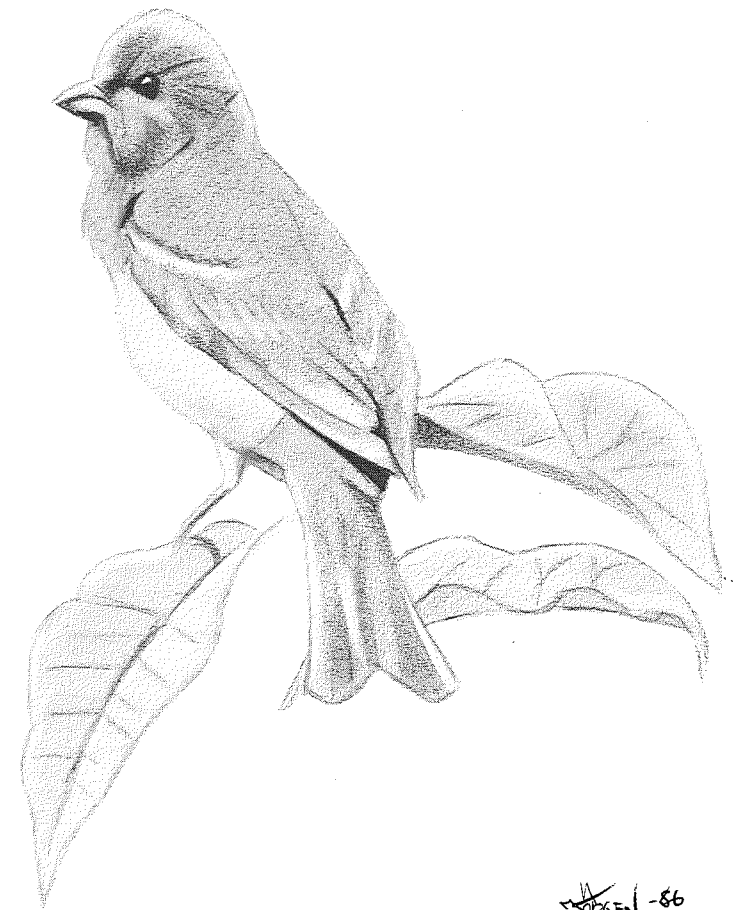
Material till sammanställningen för 1985 har lämnats av Jan Gustavsson (häckfågelinventering, vadarräkning), Erik Hansson (observationer), Anders Magnusson (observationer), Claes Svedlindh (ringmärkning) och Ulf Widemo (ringmärkning).

Slutlig sammanställning av materialet har gjorts av Jörgen Israels-son (bearbetning, layout, teckningar) samt Agneta Johansson (utskrift).

Ytterligare exemplar av sammanställningen kan beställas genom att sätta in 10 kr på Tärnans postgironummer 4767725-7 (ange på blanketten "Snäckviksprojektet 1985").

Snäckviksprojektet

1985

Snäckviksprojektet

Strandstuguviksområdet omfattar de båda grunda havsvikarna Strandstuguviken och Snäckviken ca 7 km SO Nyköping. Det är ett fågelrikt område med varierande biotoper där sanka betade strandängar och vid lågvatten leriga stränder bidrar till den speciella särprägel och det rika fågellivet. Vid inre delen av Snäckviken, där ringmärkningen äger rum, finns ett större vassområde.

Karta 1. Strandstuguviksområdet.

Inom hela området bedrivs från och med 1984 det så kallade Snäckviksprojektet. Syftet med projektet är att öka kunskaperna om områdets betydelse för häckande, rastande och övervintrande fågelarter.

Intresserade som vill delta i projektet kan ta kontakt med Ulf Widemo (tel 0155/187 12) eller Jan Gustavsson (tel 0155/325 50) eller med någon annan av de i sammanställningen uppräknade personerna.

Inledningsvis riktas ett stort tack till de personer som under året på olika sätt hjälpt till med verksamheten.

Ett särskilt tack riktas till länsstyrelsens naturvårdsenhet, skogsvårdsstyrelsen, Nyköpings kommun och Södermanlands läns naturvårdsförbund som på olika sätt, praktiskt och ekonomiskt, har bidragit till att verksamheten kan fortsätta.

Ringmärkning

Ringmärkningsverksamheten omfattade även 1985 en vårperiod (mars-maj) samt en sommar- och höstperiod (juni-okt). Därutöver har viss fångst skett under november och december. Under sammanlagt 122 verksamhetsdagar ringmärktes 1985 3 485 fåglar av 73 arter.

Verksamhetens omfattning

Ringmärkning skedde under följande dagar 1985:

Mars:	30
April:	4-11, 17, 19-21, 27 (16 dagar)
Maj:	1, 4-5, 9, 11-12, 25, 27 (8 dagar)
Juni:	1, 15, 22, 25, 29 (5 dagar)
Juli:	3, 6-7, 9-10, 12-13, 15-19, 21, 23, 25-28 (18 dagar)
Augusti:	2-7, 9-11, 15, 17-26, 28-31 (24 dagar)
September:	1-3, 5-16, 18-30 (27 dagar)
Oktober:	1-7, 9, 11, 14-15, 18-19, 21, 26 (15 dagar)
November:	16-17, 23 (3 dagar)
December:	1, 7, 19, 21, 26, 28 (6 dagar)

(Observera att verksamheten vissa datum kan ha varit av mycket liten omfattning - t ex fångst bara ett par timmar på kvällen.)

Under våren inriktades fångsten på piplärkor och ärlor. Fångsten påverkades av den sena snösmältningen och ute på Våmmen användes bara burar under en kort tid. Vid den så kallade "Hästhagen" användes dock både burar (max 38) och slöjnet (4-5). Dessutom sattes 3-5 nät upp i skogsbrynen nära vagnen.

Under juni-juli skedde pullmärkning i bland annat projektets 18 holkar samt fångst av backsvalor vid en koloni norr om Strandstuguviken.

Sommarperioden inleddes redan under månadsskiftet juni-juli för att i större utsträckning märka undersökningsområdets häckande tättingar. Successivt ökade insatserna med nätuppsättning i vassområdet i inre Snäckviken. Nätplaceringen förändrades något jämfört med 1984 och förutom en lång nätröcka i vassen röjdes en "nätgata" utmed den låga björkriddån vid bäcken ut i viken.

Nätgatan i vassen vid högt vattenstånd i början av september.
Foto: Bengt Ekman.

Ca 20 slöjnet användes i vassområdet och ca 5 i skogsbrynen nära vagnen. I nätgångarna i vassen utplacerades som mest 38 vadarburar.

Vid enstaka tillfällen har även vadarfångst med slöjnet skett vid Strandstuguvikens och Snäckvikens stränder.

Under årets sista månader monterades en fröautomat upp nära vagnen och vid denna har ett par nät och burar använts.

Sammanlagd fångstinsats under året uttryckt i nättimmar (antal använda nät x fångsttimmar) var 14 099, varav 13 270 (94 %) under juni-oktober.

I samband med fångsten har under en stor del av tiden använts bandspelare med s k "evighetsband" med inspelade lockläten och sång av olika arter - t ex ängsbiplärka, blåhake och rosenfink.

Uppgifter om vinglängder och vikt har insamlats från alla fångade fåglar. Dessutom har upplagring av fett studerats hos vissa arter under sträckperioden (se nedan).

För fåglar under aktiv ruggning av vingpennor har ruggningens utvecklingsläge noterats på särskilda protokoll.

Personal

Ringmärkningen under 1985 har i huvudsak utförts av följande personer:

Mikael Ackelman, Jan Gustafsson, Erik Hansson, Anders Magnusson, Claes Svedlindh och Ulf Widemo.

Dessutom har ett stort antal personer ofta hjälpt till med den krävande verksamheten och till dessa riktas ett stort tack.

Ringmärkningens resultat

Den totala ringmärkningen fördelad på arter redovisas i tabell 1.

Liksom 1984 blev rörsångaren projektets talrikaste art med 648 märkta individer. Andra arter med höga antal var lövsångare (494), ängsbiplärka (276), talgoxe (204), sävsparv (189), sävsångare (160) och bofink (148).

Under den sena våren kunde bl a 89 ängsbiplärkor och 37 sädes-ärlor fångas på de snöfria ängarna. I skogsbrynen drog bl a mycket bofink omkring och under första halvan av april märktes hela 130 ex samt bl a 40 grönsiskor. En rolig vårmärkning var den strömstare som gick i nät vid bäcken den 6.4.

Märkningen i projektets holkar omfattade både pull och en del vuxna fåglar som fångades med "vipplattor" (se VF nr 4/84, s 318). Sammanlagt märktes i holkarna 72 (pull) talgoxar och 21 svartvita flugsnappare (varav fyra vuxna).

I backsvalekolonin vid Örstig fångades 30 vuxna backsvalar med slöjnet utanför de lågt belägna hälen (motsvarar ca hälften av den häckande populationen).

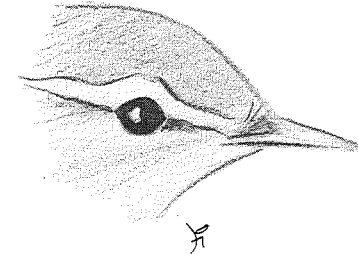
Rörsångare fångades under juli-oktober med kulmen 25.8-20.9 då drygt 50 % av fångsten skedde. Den sista ungfågeln kontrollerades med högsta fettklass den 14.10.

Sävsångare märktes mellan 10.7 och 26.9 med en sista kontroll den 5.10. Fångsten följer i stort rörsångaren i tid - med 50 % under tiden 25.8-10.9. Relaterat till rörsångaren var fångsten 1985 mindre än 1984 (förhållandet 3,6:1 mot 4:1). Sävsångarpopulationen verkar fortfarande vara på nedgång med minskade ringmärkningssummer på flera platser i Skandinavien.

Anders Magnusson väger en fågel.
Foto: Bengt Ekman.

Lövsångare fångades utmed björkridån i vassen, men vissa perioder rikligt även i enbart vassen. Liksom 1984 låg huvuddelen av märkningarna under andra halvan av augusti. Den 17-19.8 fångades t ex 127 ex (ca 8 % 2K+).

Törnsångaren ökade ordentligt jämfört med 1984 och 102 ex fångades under tiden 29.6-15.9. 80 % av fångsten inföll under perioden 25.7-25.8 och mediandatum var den 10.8 (jfr 18.8 för Falsterbo och Ljunghusen i Skåne).

Trots ganska få revirhävdande kärrsångare i sydöstra Södermanland under 1985 dök några fåglar upp i Snäckviken. Fem fåglar märktes under perioden 23-28.7 samt en ganska sen den 23.8. Av dessa var två årsungar. Är kärrsångaren förbisedd i Södermanland?

Rosenfinkarna blev nog den stora överraskningen vid Snäckviken under 1985. På vilka andra lokaler i landet ringmärks mer än 54 rosenfinkar under en sommar?

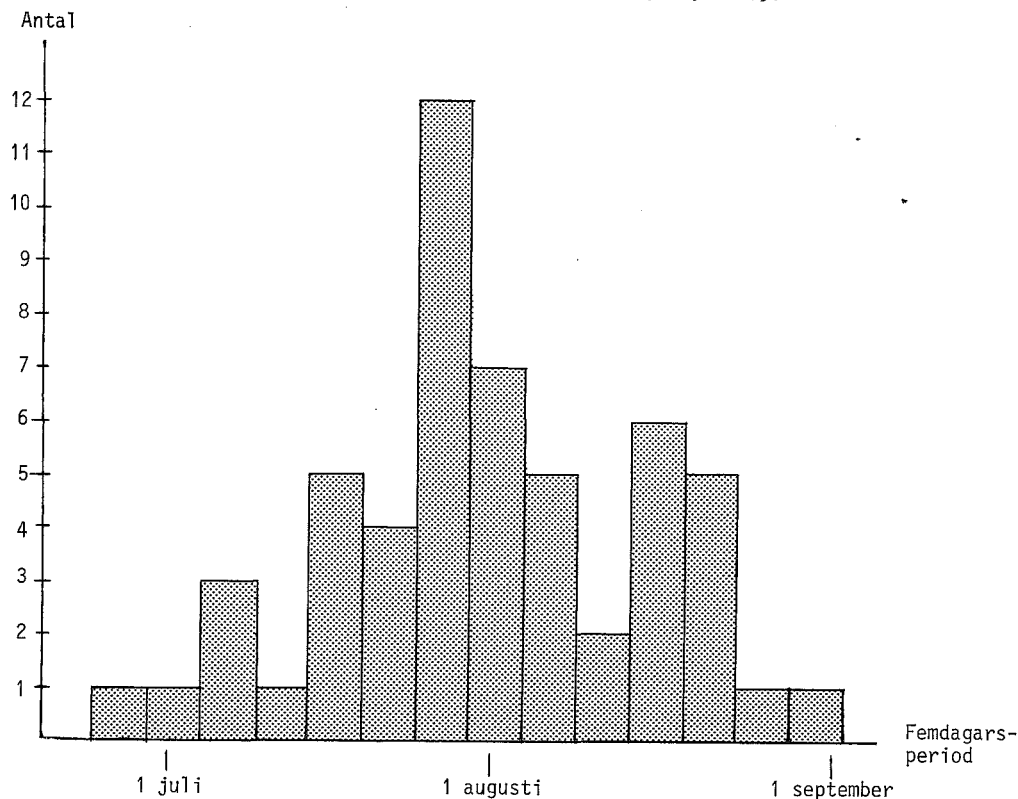
Fem fåglar som nog häckar i Snäckvikens omgivning fångades 29.6-7.7. Från 16.7 ökade fångsterna och sedan märktes fåglar regelbundet en månad framåt. Den sista gamla fågeln fångades 3.8 och den sista årsungen 30.8. Flera av honorna hade tydlig ruvfläck kvar efter häckningen (fördelningen av fångsten framgår av fig 1).

Förmodligen är användningen av bandspelare av stor betydelse och fångstförsök på flera lokaler borde ske för att få en bättre bild av sträcket. Spänningen är nu stor huruvida kontroller av de märkta fåglarna kan dyka upp under 1986.

Blåhakefångsten inleddes 20.8 och därefter ringmärktes sammanlagt 70 individer fram till 6.10. Trots större fångstinsats blev antalet mindre än 1984, vilket dock verkar gälla flera av de mellansvenska rastplatserna (t ex Kvismaren). Mediandatum var 2.9 (1984 6.9) och maxfångsten 10 ex den 8.9. Försök med vårfångst av blåhakar planeras till mitten av maj 1986.

Figur 1. Ringmärknings av rosenfink vid Snäckviken fördelad över femdagarsperioder.

Pentad (femdagarsperiod) 36= 25.6-29.6 och 49= 29.8-2.9.

Vadarfångst skedde främst genom punktinsatser i Strandstuguviken. Härvid fångades bl a 2 kustsnäppor (1.9), 3 småsnäppor, 2 spovsnäppor (1 och 7.9), 2 kärnsnäppor och 1 myrspov (7.9).

Beckasiner saknades nästan helt på Vämnen under våren men under hösten fångades 11 "enkla" i vassgångarna. Dvärgbeckasiner fångades 4.5, 26.9 och 14.10. Under sommaren märktes 4 pull av tofsvipa (3 i Snäckviken och 1 i Strandstuguviken).

Fröautomaten nära vagnen har förstås lockat mesar och andra fröätare att stanna kvar i området under vintern. Under november och december har bl a 74 grönfinkar, 32 gulsparvar, 31 talgoxar och 11 blåmesar bjudits på fågelfrön.

Bland de ringmärkta fåglarna 1985 bör även nämnas 1 sparvhök, 2 småfläckiga sumphöner, 1 sparvuggla (7.10), 1 kattuggla, 2 mindre hackspettar, 1 trastsångare (23.8), 2 unga höksångare (26.8 och 3.9), 26 stjärtmesar, 4 bergfinkar och 1 steglits.

Tabell 1. Ringmärkta fåglar vid Snäckviken (58.42N/17.05E).

Art	Antal ringmärkta			Återfynd	
	1983-84	1985	1983-85	1985	1983-85
Sparvhök	-	1	1		
Vattenrall	5	6	11		
Småfläckig sumphöna	2	2	4		
Tofsvipa	-	4	4		
Kustsnäppa	-	2	2		
Småsnäppa	-	3	3		
Spovsnäppa	-	2	2		
Kärnsnäppa	2	3	5		
Brushane	1	-	1		
Dvärgbeckasin	3	3	6		
Enkelbeckasin	24	11	35		
Morkulla	1	-	1	1	1
Myrspov	-	1	1		
Svartsnäppa	1	-	1		
Rödbena	2	2	4		
Grönben	3	6	9		
Sparvuggla	-	1	1		
Kattuggla	2	1	3		
Göktyta	2	1	3		
Gröngöling	1	-	1		
Större hackspett	2	3	5		
Mindre hackspett	-	2	2		
Sånglärka	1	4	5		
Backsvala	-	30	30		
Ladusvala	7	1	8		
Hussvala	-	3	3		
Trädpiplärka	17	28	45		
Ångspiplärka	86	276	362		
Skärpiplärka	1	-	1		
Gulärka	1	3	4		
Sädesärka	67	46	113		2
Strömstare	-	1	1		
Gärdsmyg	4	-	4		
Järnsparv	18	42	60		
Rödhake	90	134	224	1	1
Näktergal	2	1	3		
Blåhake	97	70	167		
Rödstjärt	4	7	11		
Buskskvätta	17	21	38		
Koltrast	18	35	53		

Art	Antal ringmärkta			Återfynd	
	1983-84	1985	1983-85	1985	1983-85
Björktrast	2	-	2	2	2
Taltrast	12	18	30		
Rödvingetrast	16	1	17		
Sävsångare	114	160	274		
Kärrsångare	8	6	14		
Rörsångare	421	648	1 069	1	1
Trastsångare	-	1	1		
Härmsångare	1	2	3		
Höksångare	-	2	2		
Ärtsångare	26	28	54		
Törnsångare	47	102	149		
Trädgårdssångare	22	49	71		
Svarthätta	21	52	73		
Grönsångare	3	9	12		
Gransångare	51	37	88		
Lövsångare	363	494	857		
Kungsfågel	18	18	36		
Grå flugsnappare	7	6	13		
Svartvit flugsnappare	8	25	33		
Stjärtmes	10	26	36		
Entita	11	18	29		
Talltita	10	9	19		
Tofsmes	-	2	2		
Svartmes	12	12	24		
Blåmes	121	128	249		1
Talgoxe	69	204	273		
Nötväcka	8	6	14		
Trädkrypare	9	9	18		
Törnskata	55	38	93		
Nötkråka	1	-	1		
Stare	28	-	28		
Pilfink	1	1	2		
Bofink	50	148	198		
Bergfink	-	4	4		
Grönfink	13	109	122		
Steglits	-	1	1		
Grönsiska	-	48	48		
Gråsiska	-	2	2		
Rosenfink	12	54	66		
Domherre	-	3	3		

Art	Antal ringmärkta			Återfynd	
	1983-84	1985	1983-85	1985	1983-85
Lappsparv	1	-	1		
Gulspurv	26	60	86		
Videsparv	2	-	2		
Sävsparv	193	189	382	1	1
Summa	2 253	3 485	5 738	6	9
Antal arter	65	73	84	5	7

Återfynd och kontroller

Antalet återfynd från märkningarna i Snäckviken är fortfarande ganska få och under 1985 rapporterades bara 6 st (se tabell 2).

Vår enda ringmärkta morkulla mötte ödet i norra delen av det skjutglada Spanien knappt två månader efter märktillfället den 19.9 -84.

Genom två återfynd av björktrast är återfyndsprocenten 100. Den ena hittades död i Frankrike, skjuten, och den andra återfanns död vid Stjärnholm, nära märkplatsen.

Fem intressanta främmande kontroller kunde projektet bokföra under året.

En mycket trevlig kontroll var den blåhakehane som våren 1984 nådde Sverige vid Öja och hösten året efter lämnade landet drygt 4 mil längre mot västsydväst.

Eller vad sägs om den nyligen flygga sävsångaren som märktes nära Helsingfors 2.8 och två veckor senare dök upp i Snäckviksvassen. En första kortetapp mot sydväst innan långdistansflygningen till centrala Afrika?

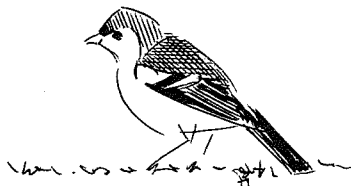
Två "främmande" rörsångare rastade i Snäckviken under andra halvan av september. En var märkt vid Rotebro, NV Stockholm och den andra vid Söderfjärden i Mälaren ett par veckor tidigare.

Lokala kontroller dök upp i Snäckviken även 1985, bl a tre talgoxar kläckta i holkar kring Stora Flättna (1 km SV) under sommaren kontrollerades under hösten liksom en blåmes märkt som pull på Brännäs, ca 4 km SO Snäckviken.

Tabell 2. Återfynd och kontroller

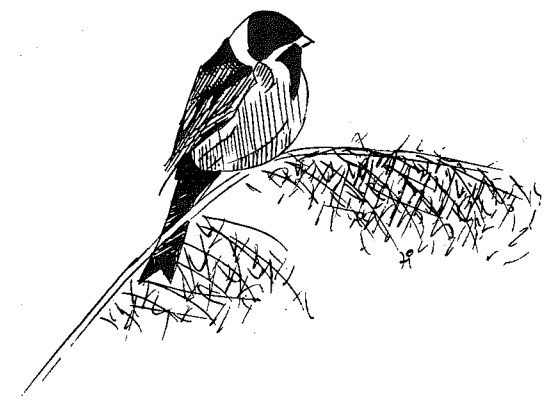
Återfynd på annan plats av fåglar märkta vid Snäckviken

Art	Märkdatum	Återfyndsdatum och plats	Märkdata
Morkulla	84.09.19	84.11.12 Gumiel del Mercado 41.45N/ 03.48W Burgos, SPANIEN (nyligen död, troligen skjuten)	6.096.900 1K
Rödhake	84.09.06	84.09.29 Merseburg 51.22N/12.05E Halle, ÖSTTYSKLAND (fångad och släppt)	AK 80.388 1K
Björktrast	84.09.13	85.01.07 Les Fosses 46.10N/00.22W Deux-Sevres, FRANKRIKE (nyligen död, skjuten)	4.205.987 1K
"	84.09.19	85.07.25 Stjärnholm 58.42N/17.02E Södermanland (död, troligen tagen av katt)	4.205.990 2K+
Rörsångare	84.09.22	84.10.25 Vilters 47.02N/09.27E St Gallen, SCHWEIZ (kärr- eller rörsångare - kontrollerad)	AK 80.594 1K
Sävspärv	85.09.26	85.10.25 Zierikzee 51.38N/03.55E Zeeland, HOLLAND (död, troligen trafikoffer)	2KA 08.488 1K M

Kontroller vid Snäckviken av fåglar märkta på annan plats

Art	Kontroll	Märkdatum och plats	Märkdata
Blåhake	85.09.01 (hane 2K+)	84.05.14 Norrhamn, Öja 58.46N/17.51E, Södermanland	2.008.198 2KM
Sävsångare	85.08.17 (1K)	85.08.02 Espoo, Uusimaa 60.12N/24.49E FINLAND	HELSINKI V 323.082 1K
Rörsångare	85.09.18 (1K)	85.08.29 Edssjön, Rotebro 59.29N/17.53E UPPLAND	AJ 17.998 1K
"	85.09.27 (1K)	85.09.04 Söderfjärden, Idö 59.23N/16.48E SÖDERMANLAND	AN 24.004 1K
"	85.08.03 (2+)	84.09.29 Flommen, Falsterbo 55.24N/12.50E SKÅNE	AK 42.920 10

Fettstudier

För flyttande fåglar är fett det bästa bränslet - det är mycket energirikt och kan lagras i kroppen utan extra vatten som ökar vikten.

Före flyttningsetapperna och på rastplatser under vägen "äter fåglarna upp sig" och kan lägga upp fettreserver motsvarande 30 eller t o m 50 % av kroppsvikten.

Hur mycket fett som ska lagras upp är förstås en balansgång. Fettet måste räcka för passage över ekologiska barriärer såsom bergskedjor, hav och öknar men mycket fett kan ju också "kosta mer än det smakar" eftersom energi också går åt till transporten av fettvikten.

Finns det olika strategier hos flyttande fåglar just avseende fettupplagringen och därmed även flyttetappernas längd? Samtidigt som en långdistansflygning med stor mängd fett kan vara en otaktisk "transportekonomi" är det krävande att hitta flera näringsrika rastplatser att äta upp sig på mellan kortare etapper.

Genom ringmärkningsstudier har man visat att engelska sävs- och rörsångare verkar ha valt olika strategier för flyttningen till de någorlunda gemensamma övervintringsområdena söder om Sahara. Rörsångaren lagrar upp lagom mycket fett för att orka flyga till Portugal (en del tar även den sträckan i etapper). Där bygger de upp reserver nog för en etappflygning till Västafrika söder om Sahara.

Sävsångarna lagrar dock på sig enorma fettdepåer (ofta kring 50 % av kroppsvikten) redan i England eller möjligen på andra sidan kanalen. Sävsångaren är en skickligare bladluspredator än rörsångaren och kan effektivt och snabbt lagra upp energi vid rik tillgång på bladlöss. Från dessa upplagringsregioner sträcker troligen de flesta direkt till övervintringsområdet - en flygning på drygt 400 mil eller i tid ungefär tre dygn på en gång!

Hur betar sig de svenska sävsångarna? Återfynden av skandinaviska sävsångare kring Medelhavet är mycket få. Gör de en motsvarande direktflygning direkt från Sverige eller från norra Europa?

Hur gör de blåhakar som vid den mellansvenska ostkusten ska lämna fastlandet och flyga mot de okända övervintringsområdena i ost eller sydost?

Med bl a dessa och liknande frågor som bakgrund görs på många fågelstationer och ringmärkningsprojekt studier av flyttfåglarnas fettupplagring. Inom Snäckviksprojektet har vi valt att i första hand studera just blåhake, sävs- och rörsångare men även rosenfink, ängspiplärka och törnsångare.

För att bedöma mängden fett fågeln lagrat på och i kroppen finns flera metoder. Den som f n används mest i Skandinavien har utarbetats av polackerna Busse & Kania (1970) och modifierats av Jan Pettersson (1981).

Mängden fett på buken samt i "gaffelbensgropen" ovanför bröst-muskeln studeras genom att försiktigt blåsa undan dun som skymmer. Fettmängden bedöms utifrån en sjugradig skala. 0 innebär avsaknad av fett medan 6 däremot innebär att hela buken och gaffelbensgropen täcks av ett ordentligt fettlager.

Kanske vi med studierna i Snäckvikens "normalvassar" kan bidra något till kunskapen om fåglarnas mystiska energitaktik....

Häckfågelinventering

Syfte

Inom Strandstuguviksområdets blivande naturreservat finns ett flertal olika biotoper. Inventeringen har haft som syfte att undersöka de olika skogsområdena inom det blivande reservatets gränser. Skogsområdena har delats in i 8 delområden (se figur 2). Ett område är inte med i inventeringen, ön Lissholmen som ligger längst öster ut.

Koncentrationen på de olika skogspartierna beror på att ett förslag till skötselplan för reservatet säger att gran och tall skall rensas ut från en del partier där rik förekomst av främst ek och hassel finns. Detta för att skydda de tämligen stora bestånd av ek från att kvävas av de alltmör dominerande granarna. Vi passar därför på att undersöka skogarna innan en eventuell utgallring av barrträden har skett, för att på så vis få fram ett jämförelsematerial till framtida inventeringar när barrträden är borta.

Vissa av skogspartierna innehåller inte några speciella lövbekämpningsmedel, men vi har ansett det värdefullt att även inventera dessa områden.

Metodik

De olika skogsområdena har tilldelats olika personer för att alla områden skulle inventeras samtidigt. Inom varje skogsparti har ett antal punkter (stopptillfällen) placerats ut. Avståndet mellan varje punkt har varit 150 m i både syd-nord och väst-östlig riktning.

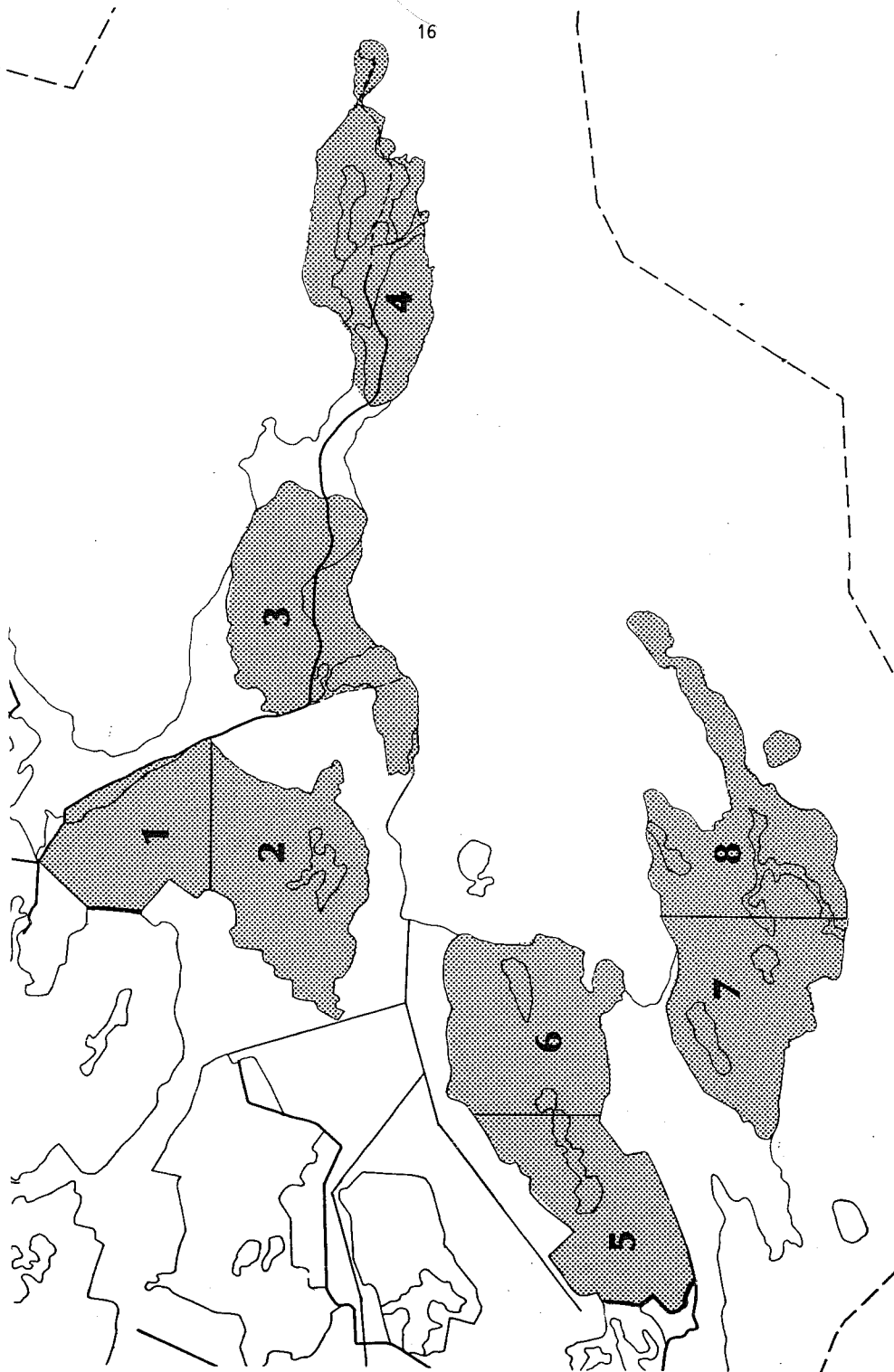
Färdvägen har varit start vid den punkt som ligger längst i sydväst (punkt 1), sedan mot norr och därefter mot öst och syd osv. Vid varje punkt har ett fem minuters stopp skett. Vid varje stopp har alla sedda och hörda arter antecknats, även antalsmässigt. Om tillfälle har funnits har även kön registrerats. Vid transporten mellan punkterna har även en del udda arter noterats på separat karta.

Inventeringstidpunkt

Inventeringen har skett vid två tillfällen under våren 1985. Det första tillfället den 27/4 och det andra 1/6. Starttid har varit vid närmast hela timme för solens uppgång. Den 27/4 kl 05.00 och den 1/6 kl 04.00.

Figur 2. Områden för häckfågelinventering 1985.

16

17

Områdespresentation

Område 1. Hygget.

Ett område som praktiskt taget kalhöggs för ca 10 år sedan. Stora delar är bevuxet med lövbestånd samt utplanterad barr. Ett sankt område finns i sydost. Antal punkter 10. Yta 15.75 ha.

Område 2, Gårdsnäslunden.

Ett blandområde med barr och löv, en del stora bestånd med ek och hassel, ett par partier med berg i dagen samt en alskogsridå ut mot de betade ängarna. Antal punkter 13. Yta 24.50 ha.

Område 3, Våmskogen.

Ett område med övervägande barrinslag där ett område med planterad barrskog finns. Området Enholmen som ingår i ovan nämnda område är ett blandat parti med löv (en del ekar av större storlek) och barr. Antal punkter 15. Yta 30.55 ha.

Område 4, Stora Tallaren och Lilla Tallaren.

Ett område med framförallt barrskog samt en viss bebyggelse med några gamla inägor som ej brukas, förutom några små ytor för trädgårdsodling. Antal punkter 15. Yta 31.50 ha.

Område 5, Västra Snäckviksskogen.

Ett varierat område med blandning av barr och löv. Området är kuperat och angränsar mot brukade åkrar i nordväst och väst samt en hästhage i söder. Antal punkter 12. Yta 25.01 ha.

Område 6, Östra Snäckviksskogen.

Skogspartiet blandas av en terräng med berg och sänkor som är fuktiga. Skogen består främst av gran och ek, men vissa bestånd av al och asp finns även. Antal punkter 15. Yta 24.96 ha.

Område 7, Västra Kvisslingen.

Övervägande områden med barr, men med vissa små partier med dominans av löv. Berg i dagen på vissa platser i utkanterna av området. Antal punkter 13. Yta 26.84 ha.

Område 8, Östra Kvisslingen och Björnudden.

Området domineras av barrträd med inslag av löv finns i stort sett i hela området. Ett par partier med ängsinslag och berg i dagen finns också. Antal punkter 15. Yta 24.40 ha.

Väder

1985.04.27

Vind först svag sydlig, vid 07-tiden snabbt ökande till frisk. Först övervägande klart, senare växlande. Temperatur från -1 +5 C.

1985.06.01

Svag nordlig vind. Övervägande klart men med enstaka moln. Temperatur +8 C.

Resultat

En del arter av samma exemplar har hörts från två olika områden. Då detta har skett har de tilldelats det område som anses passa den arten bäst.

Hygget.

32 arter observerades under omständigheter som tyder på revirhävdning och sammanlagt hävdades 84 revir. Av dessa 84 revir svarade bofink för 12 (14 %). Som nummer två och tre kom lövsångare och gulsparv, 11 respektive 7 revir. Andra intressanta revirhävdande arter var mindre korsnäbb, stenskvätta, hämpling med 1 revir vardera.

En intressant art var även den orrtupp som hördes spela. Orrtuppen hade även spelat tidigare under våren inom detta område. Det är förmodligen en av de få observationer av spelande orre som har gjorts under en längre tid inom Strandstuguviksområdet. De tre talrikaste arterna svarade för 30 st revir av 84 st. Revirtäthet 5 par/ha.

Gårdsnäslunden.

143 revir av 32 arter inom detta rena skogsområde. Bofink svarade för 30 av dessa revir (20 %). Dubbeltrast och gök hade varsitt revir och speciellt dubbeltrastens revirhävdande var av intresse. De två näst talrikaste arterna var lövsångare och rödhake, 16 respektive 12 revir. Dessa tre arterna representerade 58 revir. Revirtäthet 6 par/ha.

Vämskogen.

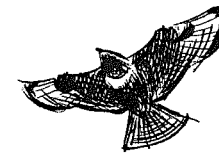
Detta område var det art- och revirfattigaste området. 16 arter och 59 revir blev resultatet. De tre arterna var bofink 24 (40 %), lövsångare 9 och trädgårdssångare 4. Några av de intressantare iakttagelserna var att härmsångare och gröngöling fanns inom detta område. Härmsångaren för övrigt den enda som registrerades inom inventeringen och gröngölingen en av två revir. Revirtäthet 2 par/ha.

Stora Tallaren och Lilla Tallaren.

Det artrikaste området med 37 arter noterades. 155 revir registrerades och av dessa revir svarade bofinken för 33 (21 %) och de två nästföljande arterna i numerär var lövsångare 17 och sedan häger 10. Andra intressanta revir var de 6 st hussvalepar som hade bosatt sig på fiskeskjulet på Stora Tallaren. I övrigt kan nämnas skata 1, näktergal 2 och törnsångare 2. Dessa arter observerades endast inom detta område som också är lite speciellt då det är det enda området med bebyggelse i någon större utsträckning. Revirtäthet 5 par/ha.

Västra Snäckviksskogen.

29 arter och 156 revir noterades inom detta område som sällan besöks av ornitologer. Bofink var även här den talrikaste arten, här med 36 revir (23 %). Några andra talrika arter var lövsångare med 20 och grönsångare med 12 revir. Inom detta område fanns ett av de två revirhävdande ormvårksparen. Revirtäthet 6 par/ha.

✎

Östra Snäckviksskogen.

Det näst största revirområdet i undersökningen med 202 revir av 33 arter. Som vanligt var bofink den talrikaste arten med 51 revir (25 %). Andra talrika arter var taltrast 15 och rödhake 14. Ett av de två tofsmesreviren fanns i detta område. Revirtäthet 8 par/ha.

Västra Kvisslingen.

Det område som registrerade flest antal revir, hela 211 st av 34 arter. Även här var bofink den ledande arten, 60 revir (28 %). De två näst talrikaste revirarterna var trädpiplärka 22 och lövsångare 17. Av intresse kan även järnsparv nämnas som här hade hela 14 revir av hela inventeringens 32, alltså nära hälften av alla järnsparvar fanns inom detta område. Revirtäthet 8 par/ha.

Östra Kvisslingen och Björnudden.

Det område som registrerade det näst flesta antalet bofinksrevir i förhållande till den totala mängden revir. 60 st bofinksrevir (34 %) av totalt 173 st. Antalet arter här var 31. De två därpå talrikaste arterna var talgoxe 12 och lövsångare 11. Av intresse kan nämnas att inom detta område fanns den största mängden av svartvit flugsnappare, 8 st. Detta område innehåller alltså väldigt många fina områden för hålhäckande arter, trots att det inte finns holkar här. Inom detta område fanns det 30 st småhålhäckrevir. Revirtäthet 7 par/ha.

Övrigt.

Lissholmen är en skogsklädd ö som ligger ost om Lilla Tallaren. Detta område har inte ingått i inventeringen, men man vet att en art som ses ofta över de andra områdena häckar här, nämligen korpen. Andra arter som har observerats under inventeringstillfällena vid transporter mellan olika punkter har varit få. Vad som kan nämnas för att visa de fina områdeskaraktärerna är att järpe observerades inom område 7 (Västra Kvisslingen), att gårdsmyg sågs inom område 1 (hygget) samt att mindre hackspett hördes från ett parti som ligger nordväst om Snäckviksskogen, men som finns inom det planerade reservatets gränser. Dessa arter redovisas sist i tabell 3, för att det skall framgå att de inte har observerats på någon stoppunkt.

Tabell 3. Häckfågelinventering i Strandstuguviksområdet 1985.

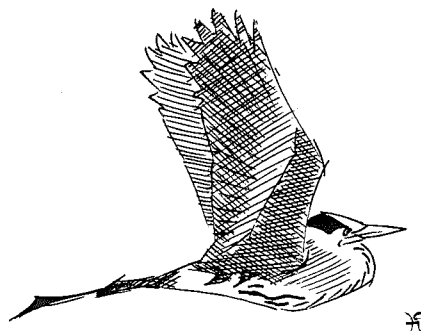
Art	An- tal	Delområde							
		1	2	3	4	5	6	7	8
Häger	10				10				
Sparvhök	1				1				
Ormvvråk	2					1			1
Orre	1	1							
Fasan	2						1	1	
Enkelbeckasin	2	1	1						
Skogsduva	4		1		1		2		
Ringduva	16	1	2	1	1	3	4	2	2
Gök	2		1						1
Gröngöling	2			1				1	
Spillkråka	2		1				1		
Större hackspett	14	1	2		1	2	3	2	3
Sånglärka	5	3		2					
Hussvala	6				6				
Trädpiplärka	56	2	4	1	1	6	11	22	9
Ängspiplärka	2	1							1
Sädesärta	6	1			5				
Järnsparv	32	2			1	3	9	14	3
Rödhake	55	1	12		4	7	14	12	5
Näktergal	2				2				
Buskskvätta	1								1
Stenskvätta	1	1							
Koltrast	34	6	8	2	3	3	4	2	6
Björktrast	13	1	2	2	3	2		2	1
Taltrast	47	1	4	3	4	6	15	7	7
Rödvingetrast	16	3	4	1	3	2		1	2
Dubbeltrast	1		1						
Härmsångare	1			1					
Törnsångare	2				2				
Trädgårdssångare	31	5	5	4	3	2	5	6	1
Svarthätta	33	4	6		1	4	7	5	5
Grönsångare	39	1	2		1	12	10	7	6
Lövsångare	112	11	16	9	17	20	11	17	11
Kungsfågel	33	3	9		7	3	5	3	3
Grå flugsnappare	8					1	2	3	2
Svartvit flugsn.	22		1		3	5	2	3	8
Stjärtmes	7		1		1			2	2
Entita	18		2	1	3	4	4	2	2
Talltita	8	1	2		2	1	1		1
Tofsmes	2						1	1	

Art	An- tal	Delområde							
		1	2	3	4	5	6	7	8
Svartmes	20	1	3		4	4	5	1	2
Blåmes	20		1		4	2	3	7	3
Talgoxe	46	3	5	2	6	3	10	5	12
Nötväcka	5		3				2		
Trädkrypare	10				2		2	4	2
Törnskata	2	2							
Nötskrika	7		1			1	3	2	
Skata	1				1				
Kråka	10	1	2		1	1	2	1	2
Stare	9				7		1	1	
Bofink	306	12	30	24	33	36	51	60	60
Grönfink	25	3	1	3	5	5	3	2	3
Grönsiska	38	1	7	2	4	7	5	8	4
Hämpling	1	1							
Mindre korsnäbb	2	1			1				
Domherre	3					2		1	
Gulsparrv	24	7	3		1	8	2	3	
Järpe	1							1	
Mindre hackspett	1						1		
Gärsmyg	1	1							
Korp	1	LISSHOLMEN							

Sammanfattning

61 arter har registrerats vid inventeringen. Av dessa var 57 st noterade vid de utmärkta punkterna och 4 st vid sidan om. Dessa 61 arter noterade sammanlagt 1184 revir. De fem mest frekventa arterna var bofink med 306 revir, lövsångare 112, trädpiplärka 56, rödhake 55 och taltrast 47. Av de intressantare arterna kan nämnas mindre korsnäbb 1, orre 1, dubbeltrast 1, härmsångare 1, sparvhök 1, häger 10, ormvvråk 2, järpe 1 och mindre hackspett 1.

Den inventerade ytan omfattade 203.51 ha. Nära 6 revir per ha visade inventeringen inom området.

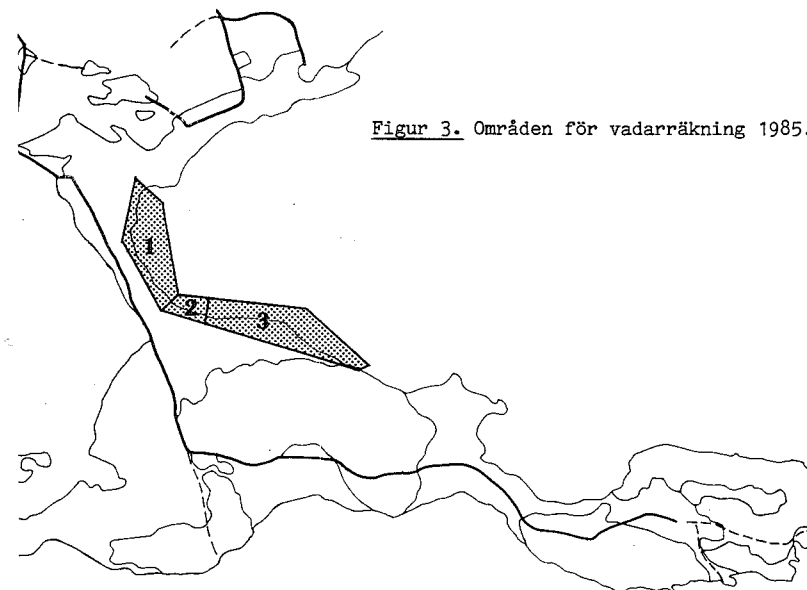

Övrigt om häckningar i Strandstuguviksområdet

Under 1985 har 68 olika arter konstaterats häcka inom Strandstuguviksområdet. Nedan följer en kort sammanfattning över de intressantare häckande arterna. Häger häckar med 10 par på Stora Tallaren, i anslutning till några sommarstugor. Hur häckningsutfallet är för alla 10 paren är ej undersökt men i ett av bona sågs relativt stora ungar. Knölsvanen hade ett svårt år (liksom kanada-grågås), då endast 1 eller möjligtvis 2 par lyckades med häckningen. I de fall häckning lyckades var de små kullar. Gravanden häckade med endast ett par under året. Resultatet av häckningen blev att 8 ungar kom fram från kläckningen och 7 av dessa klarade sig och blev flygga. Av rovfåglarna kunde två arter registreras som häckande, nämligen bivrak och ormvrak. Båda arterna med ett par vardera. Ormvrak fanns även strax utanför området med 1 par. Både mindre och större strandpipare häckade med 1 par vardera på Strandstuguvikssidan. Tofsviporna i området lyckades delvis med sina häckningar, 2 par fick fram ungar och 3 lyckades inte. Ett överraskande häckningsfynd var de 6 par av hussvala som häckade på en sjöbod ute på Stora Tallaren. Törnskata häckar med några par i ytterkanterna av området. Skata och korp finns med vardera 1 par, skata på Stora Tallaren och korp på Lissholmen. Rosenfink häckade med ca 5 par i ytterområdena.

Holkhäckningar.

Under året har 18 holkar undersökts. Av dessa har 15 st varit för småfågel, 2 st för kattuggla och 1 för tornseglare. 12 av dessa holkar blev bebodda, 9 av talgoxe och 3 av svartvit flugsnappare. Stora kullar av talgoxe kunde konstateras bl a 1 kull på 11 pull och 2 kullar med 10 pull. De stora kullarna sammanfaller säkert med den stora mängd av ekvecklarlarver som fanns i träden vid denna tid.

Figur 3. Områden för vadarräkning 1985.

Vadarräkning

Uppläggning

Under juli och augusti bedrevs vadarräkningar vid Strandstuguviken under standardiserade former. Räkningarna skedde vid 21 tillfällen under sommaren. De skedde var tredje kväll mellan klockan 17.00-21.00. Observatören skulle befinna sig under minst två timmar vid Strandstuguvikens vadarstränder. Under 1 av dessa 2 timmar skulle observatören befinna sig på en för alla uppgjord plats för att med större säkerhet få en uppfattning om det rastande beståndets storlek.

Undersökningsområde

De tre vadarpartibiotoperna som ingick i inventeringen under 1985 framgår av figur 3.

Område 1: Ett område med säv och gräs. Utanför säven finns leriga strandkanter, men dessa är sällan tillgängliga då de ligger under vatten under stora delar av vadar-säsongen. Området hyser främst arterna enkelbeckasin och grönbena, men även de övriga storvadarna brukar kunna befinna sig här när vattenståndet så tillåter.

Område 2: Ett område som karaktäriseras av ett helt öppet parti av lerstrand och lågt gräsbevuxen strandkant. Detta

område är främst tillhåll för de s k småvadarna, men även övriga arter befinner sig ofta här. Då små vattenståndsförändringar ofta sker så finns det hela tiden nya blöta partier med rika möjligheter till födosök.

Område 3: Området består av främst ett smalt parti av säv och utanför blottlägger sig vid lågvatten fina lerstränder. De arter som finns här är ungefär de samma som inom område 2 med en dominans av storvadare, men även småvadarna besöker detta område vid lågvatten.

Det område som har de bästa förutsättningarna för många olika arter är alltså område 2, då detta område som regel är skonat vid högre vattenstånd som dränker de andra områdena. Antalet vadare inom områdena varierar ständigt och vid lågvatten rör sig arterna fram och tillbaka mellan alla tre områdena.

Spovsnäppa fångad vid Strandstuguviken.
Foto: Bengt Ekman.

Resultat

Några artkommentarer:

- Kustpipare:** En art som visar sig i litet antal under juli och augusti, men mängden ökar senare under säsongen. Under inventeringen endast en observation av 1 ex.
- Kustsnäppa:** En gäst från ryska ishavskusten. Observationer sker regelbundet varje höstflyttning vid Strandstuguviken. 2 observationer av 3 ex under inventeringen.
- Mosnäppa:** En av de i storlek minsta vadararterna, ses både under vår och höst. Sågs under hösten vid 4 tillfällen, som mest 3 ex.
- Spovsnäppa:** Även spovsnäppan är en gäst från ryska ishavskusten, som ses oftare under höststräcket än kustsnäppan vid Strandstuguviken. Besöker även lokalen under vårsträcket, om ej årligen.
- Myrsnäppa:** Den sällsyntaste vadaren vid Strandstuguviken av de observerade arterna under inventeringen. 1 ex observerades i mitten av augusti. Sedd under 3 av åren 1980-1985.
- Myrspov:** 2 observationer under inventeringen av denna sällsynta häckare i Sverige. Gästerna här kommer sannolikt från Ryssland.
- Storspov:** Endast 6 observationer av denna till antalet minskande art. De första observationerna under inventeringen härrör troligen från häckningar som skett i närheten av Strandstuguviken.

Sammanfattning

Under inventeringen av vadare vid Strandstuguviken sågs 21 arter. Dagar med stora ansamlingar av vadare var 63 ex den 16.7, 91 ex den 6.8 och 54 ex den 18.8. Dagar med observationer av 10 eller fler arter var 4 tillfällen, 16.7, 22.7, 6.8 och 27.8. Av arter som ej är så vanliga visade sig bl a kustsnäppa, spovsnäppa, myrsnäppa och myrspov. Endast 2 arter saknas av de som man kan förvänta sig, nämligen småsnäppa och småspov (observerades senare under hösten).

Lokalen hyser en god artrikedom p g a de varierande biotopinslagen. Under ett helt år ses ca 25 arter vadare inom området. De dominerande arterna är de s k storvadarna. Brushane, svartsnäppa, gluttsnäppa och grönbena (arter som ej häckar) visar sig i flockar vanligtvis överstigande 10 ex men under gynnsamma betingelser kan flockar kring 30-talet ex visa sig. Som rastlokal för

småvadare typ kärrsnäppa och de två strandpipararterna mindre och större är förutsättningarna att det är lågt vattenstånd så att leriga vadarstränder blottlägger sig. Vid sådana gynnsamma tillfällen kan flockarna ligga kring 20-talet ex av arterna kärrsnäppa och större strandpipare. Tre av arterna som visar stora siffror är rödbena, tofsvipa och enkelbeckasin. Dessa arter häckar vid lokalen och framförallt i början av juli så finns sannolikt en stor del av det lokala häckande beståndet representerat.

Jämförelser med tidigare publicerade artiklar om rastande vadare vid Strandstuguviken är få. Den senaste är ifrån 1982 (räkningstid 30.7-8.8 1982, Gustafsson 1982) och utförd under liknande förhållanden vad avser tidsperiod och tillvägagångssätt.

De arter som visar förändringar är framförallt storspov och svartsnäppa. Storspov negativt och svartsnäppa positivt. Storspoven rastade med ca 5 ex dagligen under räkningen 1982, medan den under 1985 endast sågs sporadiskt. Svartsnäppan däremot ökade från ett 5-tal ex under 1982 till ca 10-talet eller mer 1985.

Vadarfångst vid Strandstuguviken.
Foto: Bengt Ekman.

Tabell 4. Resultat av vadarräkning 1985.

Redovisning dag för dag av de observerade arterna

	1/7	4/7	7/7	10/7	13/3	16/7	19/7	22/7	25/7	28/7	31/7	3/8	6/8	9/8	12/8	15/8	18/8	21/8	24/8	27/8	30/8	
Strandskata	4	1	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
M. strandpipare	-	2	3	-	4	7	3	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
St. strandpipare	-	-	2	1	-	-	-	-	1	3	-	-	3	-	-	-	-	-	4	10	1	-
Ljungpipare	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Kustpipare	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Tofsvipa	3	4	5	6	1	7	4	9	13	2	-	-	9	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Kustsnäppa	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Mosnäppa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	2	3	-	-	-	-
Spovsnäppa	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kärrsnäppa	-	-	-	-	-	5	4	7	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Myrsnäppa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Brushane	-	3	1	1	-	12	2	2	-	-	-	-	8	1	-	10	5	7	3	1	-	-
Enkelbeckasin	-	-	-	-	-	1	-	1	3	-	4	5	12	-	-	4	3	-	-	-	-	-
Myrspov	1	1	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Storspov	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Svartsnäppa	20	7	8	13	5	13	9	1	3	-	-	4	7	1	6	14	26	14	8	10	8	-
Rödbena	1	-	1	-	-	4	7	2	2	2	2	4	6	-	2	4	4	-	1	1	-	-
Gluttsnäppa	-	-	-	-	-	1	-	6	-	1	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skogsnäppa	-	-	-	-	-	9	1	5	3	18	2	26	30	3	2	6	9	10	1	-	-	-
Grönben	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Drillsnäppa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Summa ex	30	19	21	27	10	63	27	45	29	25	10	39	91	17	13	31	54	33	27	46	17	-
Summa arter	6	6	7	6	3	12	9	10	8	4	5	4	10	7	5	6	6	5	7	10	6	-

Observationer

Observationsverksamheten är inte upplagd efter något särskilt mönster (t ex kontinuerlig bevakning), utan sker mer spontant och löpande under året.

Nedan görs en uppräknig av vissa arter som har observerats under 1984. Arter med en asterisk (*) är sällsynta längs Sörmlandskusten och arter med två asterisker (**) är extremt sällsynta (inga eller enstaka observationer har tidigare gjorts). Sällsynta och svårbestämda arter liksom extremt sällsynta arter skall granskas av SOF's raritetskommitté (Sveriges Ornitologiska Förening).

Storlom. Sedd vid 4 tillfällen vid månadsskiftet april-maj och slutet av maj. Ingen observation under hösten.

Storskarv. Som mest sågs 20 ex den 25/8. Arten sågs dessutom vid 2 tillfällen under augusti-september.

Sångsvan. 1 ex sågs den 16/5, vilket är under artens häcknings-säsong.

Bläsgås. 1 ex sedd mellan 18 och 27 augusti.

Vitkindad gås. 1-6 ex sedda under april-oktober.

Anser anser x branta kanadensis. Denna "djurparkskorsning" visade sig med ett ex den 15 juni.

Gräsand. Den 15/4 sågs hela 900 ex.

Salskrake. 2 ex sedda så tidigt som 4/8.

Småskrake. Årets enda observation utgjordes av 1 hane den 9/5.

Bivränk. Arten häckar inom området.

Brun glada.* Denna sällsynta gäst från söder visade sig med 1 ex den 22/5. Detta är första observationen av arten inom området.

Havsörn. Regelbunden inom området. Den 9/4 sträckte 5 ex mot N. I övrigt 3 ex som regelbundet visar sig inom området.

Brun kärrhök. 1 hona sedd under häckningstid.

Blå kärrhök. 1 ex den 8/8, vilket är tidigt på säsongen. I övrigt sedd under april och september-oktober.

Duv- och sparvhök. Ingen säker häckning under året.

Ormvränk. Som mest 113 ex den 29/9.

Fjällvråk. Ett sent ex sågs sträcka mot N den 12/5. I övrigt normala siffror under vår och höst.

Fiskgjuse. Sedd regelbundet under april-september.

Tornfalk. Ingen vårobservation. Däremot sedd vid några tillfällen under augusti-september.

Stenfalk. Årets enda observation var ett ex den 13/4.

Lärkfalk. Sedd 8 ggr under maj-september.

Oorre. Till allas förvåning sågs 1-2 spelande tuppar under mitten av maj - början av juni.

Järpe. Årets enda observation var ett ex den 27/4.

Småfläckig sumphöna. 2 ex ringmärktes 8 september.

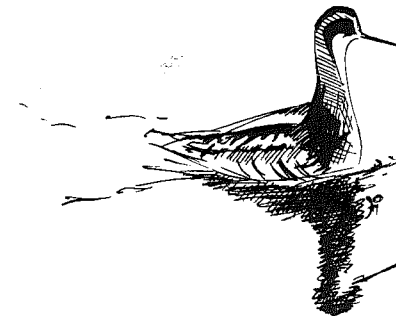
Myrsnäppa.* Sedd med 1 ex vardera den 27/5 och 15/8.

Dvärgbeckasin. 3 ex märkta under året. Sedd i normal omfattning med max 3 ex 14/10.

Myrspov. 11 ex den 23/4 och enstaka ex under hösten, varav 1 ex märktes.

Småspov. Årets enda observation var ett ex 13/9.

Smalnäbbad simsnäppa.* Ett ex 12/5. Denna art är endast sedd vid ett fåtal tillfällen tidigare.

Labbe. Ett ex av denna havsbandsfågel sågs den 27/5.

Sparvuggla. 1 ex märktes den 7/10.

Kattuggla. Denna art häckar inom området.

Pärluggla. Den första pärlugglan för området sågs den 15/10.

Hackspettar. Spillkråka, gröngöling och större hackspett häckar inom området. Göktyta sågs vid fem tillfällen under hösten, varav ett ex märktes. Hela 9 observationer av mindre hackspett gjordes under året (förra året sågs ett ex) varav 2 märktes.

Trädlärka. 2 sträckobservationer under april.

Backsvala. I kolonin vid Örstig, där arten häckar med 27 par, ringmärktes 30 ex.

Rödstrupig piplärka. Den 25/5 sågs hela 10 ex, vilket är ovanligt mycket för att vara på våren. Dessutom enstaka ex under september.

Strömstare. 1 ex fångades 6/4.

Gärdsmyg. Endast två observationer under året.

Kärrsångare. 6 ex infångades från mitten av juli-augusti.

Trastsångare. * 1 ex fångades 23/8. Detta är första observationen av arten inom området.

Höksångare. * Även detta blev en ny art för området då 2 ex fångades 26/8 och 3/9.

Gransångare. * 1 ex av västliga rasen P.c. collybita fångades 3/10.

Nötkråka. Invasion under hösten. Sedd i slutet av augusti - början av oktober. Även den smalnäbbade rasen från Sibirien kunde ses i enstaka exemplar.

Råka. Sedd 2 ggr under våren.

Korp. Som mest sågs 40 ex den 15/9.

Pilfink. 4 observationer under året.

Steglits. Årets enda observation var ett ex som fångades 5/10.

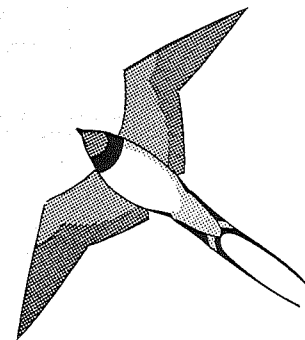
Vinterhämling. Den 27 oktober sågs 10 ex.

Korsnäbb. Obestämda ex har setts från mars till oktober. Av de ex som har artbestämts har de flesta varit av den mindre arten, men även ett fåtal större har setts.

Rosenfink. Häckare inom området. Hela 54 ex ringmärktes under sensommaren.

Lappsparv. 1 ex i april och några observationer under september.

Snösparv. Sedd mellan 6-10 april med max 130 ex.

✍